

**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**

นางสาวสุทธิยา รามมะเรียง

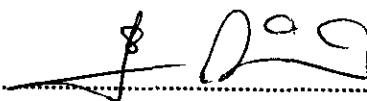
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545**

หน้าอนุมัติ

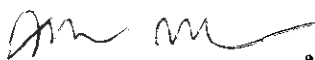
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาบริหารจัดการ และประเมินโครงการของสำนักเทคโนโลยีสังคม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์รุ่งนภา กิติยาษา)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน
(อาจารย์ ดร. พัฒนา กิติยาษา)

กรรมการ
(อาจารย์รุ่งนภา กิติยาษา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาการจัดการและการประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

(.....)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... 3 01 2545 พ.ศ.....

บทคัดย่อ

นางสาวสุทธิมา รามมะเร็ง: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนหนองไผ่ล้อม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์รุ่งนภา กิติอาษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีซึ่งได้รวบรวมและเรียบเรียงจากประสบการณ์การเข้าไปสัมผัสกับชุมชน โดยนำหลักการจัดการและการประเมินโครงการตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ ได้ยึดถือเป็นแนวทางในการประเมิน

ซึ่งหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการนี้เกิดขึ้นจากนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น โดยอนุมัติเงินให้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....*ศทอ.งก*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*[ลายมือ]*
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....*[ลายมือ]*

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สารนิพนธ์ฉบับนี้มีโอกาสสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีหากไม่ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์รุ่งนภา กิติอาษา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนการตรวจแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ และอ.ดร. พัฒนา กิติอาษา ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบคุณภาพในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนเสร็จสมบูรณ์รวมทั้งท่านประธานชุมชน ร.ศ.บุญเลี้ยง ชำนิพงษ์ นายทะเบียน ร.ศ.เทศ สุสูงเนิน เหมัญญิก คุณศิริชัย เต็มสูงเนิน ที่กรุณาให้ความสะดวกในและให้การดูแลต้อนรับเป็นอย่างดี ตลอดจนได้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้ ลุล่วงไปได้ด้วยดี ตลอดจนคณะกรรมการกองทุนทุกท่านและสมาชิกชุมชนหนองไผ่ล้อมทุกคนที่ ให้ต้อนรับอย่างอบอุ่น และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาที่ได้เข้าไปศึกษาชุมชน หนองไผ่ล้อม ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาวสุทธิยา รามมะเรียง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง-จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี	2-4
4. วิธีการดำเนินการ	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	6
6. คำศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
1. เอกสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านทางราชการ	7-10
2. เอกสารที่ทางชุมชนหนองไผ่ล้อมจัดทำขึ้น	10-12
3. บทความหรือข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่นำเสนอโดยสื่อมวลชน	13-14
4. ผลการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	14
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	15
1. วิธีการประเมินโครงการ	15-17
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	17-18
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมิน	18-19
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	19-20
5. วิธีการเก็บข้อมูล	20-21
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	22

บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมิน โครงการ	23
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	23-29
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม	29-34
3. ผลการประเมินผู้รู้แต่ละราย	34-38
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	39-41
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	42
1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	42
2. วิธีการดำเนินงาน	43
3. ผลการดำเนินการ	43
4. อภิปรายผล	44-47
5. ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ	48-49
บรรณานุกรม	50
ภาคผนวก ก แสดงแผนที่ตั้งของชุมชนหนองไผ่ล้อม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	51
ภาคผนวก ข แสดงการประชุมเพื่อทำประชาคมสรรหาคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	52
ภาคผนวก ค แสดงระเบียบข้อบังคับของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม	79
ภาคผนวก ง แสดงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี	94

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1. แสดงองค์ประกอบในการประเมินผลกองทุน ชุมชนหนองไผ่ล้อมในรูปแบบจีพีโมเดล	3
ตารางที่ 2. แสดงจำนวนประชากรชุมชนหนองไผ่ล้อม	24
ตารางที่ 3. แสดงการปล่อยกู้ของกองทุน 1 ล้านบาทชุมชนหนองไผ่ล้อม	30
ตารางที่ 4. แสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม	31-32
ตารางที่ 5. แสดงกลุ่มผู้กู้กองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม กลุ่มอาชีพค้าขาย	35
ตารางที่ 6. แสดงกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม กลุ่มอาชีพบริการ	36
ตารางที่ 7. แสดงกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม กลุ่มอาชีพอื่น ๆ	36

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

หลังจากที่พรรคไทยรักไทย มีนโยบายในการหาเสียงเพื่อผลักดันนายทักษิณ ชินวัตร ให้เป็นนายกรัฐมนตรี ด้วยนโยบายที่โดดเด่นกว่าคือ กองทุนหมู่บ้าน ๆ ละ 1 ล้านบาท จึงทำให้พรรคไทยรักไทยได้รับคะแนนเสียงอย่างท่วมท้น ส่งผลให้ พ.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้รับเลือกให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามความคาดหมาย

หลังจากนั้นก็ได้อำนาจตามนโยบายที่ได้ให้ไว้กับประชาชน กองทุนหมู่บ้านเป็นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสร้างอาชีพและเสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นการใช้จ่ายของภาครัฐบาลอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจทั้งในการเพิ่มขึ้นของเงินลงทุนภาคเอกชน และกระทบต่อระบบการเงิน โครงการนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับโครงการเงินค้ำที่มุ่งเน้นรายจ่ายเพื่อชนบทและการผันเงินทุนจากสถาบันการเงินสู่เกษตรกร ในส่วนที่เป็นโครงการที่ทำอย่างรีบด่วนและเป็นการปล่อยสินเชื่อให้แก่ชาวบ้านในชนบท และมีลักษณะเหมือนกับโครงการกองทุนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน แต่ครอบคลุมเป้าหมายมากกว่า จำนวนเงินมากกว่า และดำเนินการได้รวดเร็วกว่า การมีกองทุนหมู่บ้านซึ่งกระบวนการพิจารณาสินเชื่อกระทำโดยกรรมการที่เป็นคนในหมู่บ้าน มีส่วนช่วยลดปัญหาการกู้ยืมจากแหล่งสินเชื่อระบบที่ต้องเสียผลตอบแทนสูงของชาวบ้านได้ (ประชาชาติธุรกิจ. 2545:17-19)

กองทุนชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ตั้งอยู่ที่ 1369 ถนนเศรษฐคม ซอย13 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 ได้รับเงินงบประมาณ 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ 2545 และได้ดำเนินการตามกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (คู่มือนักเรียน.2544:1-2)

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อประเมินสถานการณ์การดำเนินงานของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนหนองไผ่ล้อม และบทบาทของชุมชนหนองไผ่ล้อมที่มีต่อการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาทของชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
3. เพื่อใช้ประกอบการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตในโครงการ “เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง”
4. เพื่อนำเสนอแนวคิดที่จะสามารถปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้บ้าง

3 กรอบแนวคิดทฤษฎี

3.1 กรอบแนวคิดทฤษฎี ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมนี้ได้ใช้กรอบความคิดหรือโครงสร้างทางความคิดเป็นเครื่องนำทาง หรือเรียกว่า “ตัวแบบความคิดเชิงระบบ” (system model) เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปรสำหรับการเก็บข้อมูล ตัวแปรทางความคิดนี้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปชื่อว่า “ชิพพ์โมเดล” (CIPP MODEL) ซึ่งแบบจำลองนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจการได้ทันทั่วทั้ง และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ดังนั้นความคิดในการประเมินแบบชิพพ์โมเดลจึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดีข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์: 2544: 223)

CIPP Model มีอักษรที่มีความหมายดังนี้

- C ย่อมาจาก context คือ บริบทของหน่วยระบบ เช่น จำนวนประชากร ภูมิประเทศ
- I ย่อมาจาก input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ เช่น นโยบายของรัฐบาล เงิน 1 ล้านบาท
- P ย่อมาจาก process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ เช่น การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำอาชีพ
- P ย่อมาจาก product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ เช่น จำนวนผู้ได้กู้ ยอดเงินกู้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ผลผลิต(O)

- จำนวนผู้กู้ = O
- ยอดเงินให้กู้ = O
- กองทุนสะสม = O
- ความร่วมมือของประชารัฐ = O
- สถานภาพกองทุน = O
- อื่น ๆ = O

กระบวนการ(P)

- P = การคัดเลือกผู้กู้
- P = การแนะนำส่งเสริมอาชีพ
- P = การรับชำระหนี้
- P = การช่วยเหลือลาด
- P = การทำบัญชี
- P = กิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างประชารัฐ

ปัจจัยนำเข้า (I)

- I = นโยบายของรัฐบาล
- I = เงิน 1 ล้านบาท
- I = คณะกรรมการกองทุน
- I = สมาชิกที่อื่นผู้
- I = เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- I = อื่น ๆ เช่นเครือข่ายประชารัฐ และทุนสะสมของหมู่บ้าน

อาจถือเป็นหน่วยระบบ AA : ทุนสะสมของหมู่บ้าน

ทุนสะสมของหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B: หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย (B - B)

ปัจจัยนำเข้า (I)

- เงินที่กู้มาได้ I =
- เงินอื่น ๆ I =
- สถานที่ + วัตถุดิบ I =
- เทคนิควิธีทำงาน I =
- กำลังทำงาน I =
- อื่น ๆ เช่นเครือข่าย I =
- ประชารัฐ

กระบวนการ (P)

- P = การดำเนินงาน
- P = การตลาด / โฆษณาที่ดี
- P = การหาสถานที่ / วัตถุดิบที่ดี
- P = การบริหารจัดการธุรกิจ
- P = การวิเคราะห์ประเมิน
- P = กิจกรรมการส่งเสริมการมี

ผลผลิต (O)

- O = รายได้เป็นเงิน
- O = ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี
- O = ผลเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพ
- O = ผลเป็นความรู้ประสบการณ์
- O = ทราบศักยภาพในการทำงาน

อาจถือว่าเป็นหน่วยระบบ BB : ทุนสะสมของแต่ละราย

ทุนสะสมของเจ้าของกิจการ

บริษัท C

C1 = จำนวนประชากร

C2 = ลักษณะภูมิประเทศ

C3 = ลักษณะการประกอบอาชีพ

C4 = สภาพเศรษฐกิจชุมชน

C5 = ทักษะของชุมชน

C6 = ลักษณะการดำเนินงาน

C7 = ภาวะการเป็นหนี้

C8 = ผู้นำชุมชน

C9 = ความเข้มแข็งของชุมชน

แหล่งที่มา: ปรับปรุงมาจากชุดวิชาสารนิพนธ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544:21)

แผนภาพที่ 1.1 แสดงองค์ประกอบในการประเมินผลกองทุนชุมชนตนเองไม่ด้อยในรูปแบบจิตพิโมเดล

นอกจากนี้ กองทุนชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อมยังมีหน่วยย่อยย่อย ๆ ดังนี้ สมาชิกและผู้กู้แต่ละราย แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของการทำงานอย่างเชื่อมโยงกันของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม (หน่วยระบบ A) กับหน่วยระบบผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) และบริบทของชุมชนหนองไผ่ล้อม (หน่วยระบบ C)

3.2 ภาพรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมืองและผู้กู้ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ AA ซึ่งจะมีปัจจัยนำเข้า (I) ที่เป็นทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกชุมชน เข้ามากระทำบทบาทหน้าที่ตามลักษณะงานของตนในกระบวนการของหน่วยระบบ (P) เพื่อให้เกิดผลผลิตของหน่วยระบบ (O) ซึ่งเป็นการกระทำที่สอดคล้องกันกับลักษณะการบริหารจัดการกองทุน

3.2.2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบทุนสะสมของแต่ละรายเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ BB ซึ่งมีลักษณะของการดำเนินการจะคล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือมีปัจจัยนำเข้า (I) เข้ามาทำบทบาทหน้าที่ในกระบวนการของหน่วยระบบ (P) และก่อให้เกิดผลผลิตของหน่วยระบบ (O)

3.2.3 เป็นระบบโดยรวมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บริบท (C) หมายถึงบริบทหมู่บ้านที่ถูกสร้างขึ้นจากรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ ประชากรในท้องถิ่น อาชีพ รวมถึงสภาพเศรษฐกิจโดยรวม และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยระบบ A กับหน่วยระบบ B เริ่มตั้งแต่ยอดเงินให้กู้ ซึ่งเป็น “O” ของหน่วยระบบ A มาเป็นเงินที่กู้มาได้ของผู้กู้แต่ละราย “I” ในหน่วยระบบ B และการส่งเงินคืนจากรายได้เป็นเงิน “O” ในระบบ B มาเป็นเงินที่ผู้กู้ชำระคืน “I” ในหน่วยระบบ A หมุนเวียนไปจนกระทั่งเป็นกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้านเป็นต้น

ที่มา: ปรับปรุงมาจากชุดสารนิพนธ์ (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, 2545:20-21) และชุดวิทยวิจัยชุมชน (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา , 2544 : 49)

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุม : กรณีศึกษากองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษานโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร. 1 – บร. 12 ซึ่งข้อมูลบางส่วนต้องทำการค้นคว้าเพิ่มเติมโดยความอนุเคราะห์จากกรมพัฒนาชุมชน และบุคคลรวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารทางวิชาการ

ขั้นที่ 4 ใช้ชีพชีโมเดลเป็นกรอบความคิดทฤษฎี ในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา และกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนเกณฑ์ประเมินโครงการ

ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการแล้วก็นำข้อมูลที่ได้ตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 บทที่ 4 และบทที่ 5 โดยนำเสนอผลการศึกษาศาสนาพนธ์เล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ติดตามการประเมินโครงการ

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม และภาคผนวกจนเสร็จสมบูรณ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อมมากขึ้น
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม
3. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
4. การประเมินโครงการมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนของตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้
6. ผู้วิจัยได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลโครงการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

6. คำศัพท์เฉพาะ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และคณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้ และกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล ในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน โดยที่ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้อีกด้วย

การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมิน 3 ด้าน ดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านทางราชการ
2. เอกสารที่ทางกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมจัดทำขึ้น โดยเฉพาะ
3. บทความหรือข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่น่าเสนอโดยสื่อมวลชน

1. เอกสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านทางราชการ

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544)

นำเสนอเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคม รัฐบาลได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวโดยได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544)

นำเสนอเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน และชุมชน ให้มีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของประเทศ ทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544)

นำเสนอเกี่ยวกับการติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่า มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคือ ต้องมีผู้เข้าประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด การเลือกคณะกรรมการจะต้องเป็นไปตามมติที่ประชุมและต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544) นำเสนอเกี่ยวกับแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบบประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริงของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเตรียมความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทูลดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544)

นำเสนอเกี่ยวกับการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า สมาชิกที่จะกู้เงินจะต้องเขียนแบบคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนแล้วเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา คณะกรรมการให้กู้ได้รายละเอียดไม่เกิน 2 หนึ่บาท กรณีที่กู้เกินกว่านี้ให้คณะกรรมการเรียกประชุมสภาเพื่อให้สมาชิกพิจารณา เมื่อผู้กู้ได้รับอนุมัติแล้วก็ให้เปิดบัญชีออมทรัพย์แจ้งหมายเลขให้คณะกรรมการกองทุนทราบ ให้คณะกรรมการกำหนดคดอกเบี้ยเอง ระยะเวลาชำระ กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนตามกำหนดต้องเสียค่าปรับตามที่ระเบียบกองทุนกำหนดไว้

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544)

นำเสนอเกี่ยวกับหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
3. ความพร้อมของการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับกองทุนอื่น ๆ
4. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ(พ.ศ. 2544)
ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

- หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีสาระสำคัญ ดังนี้
- 1.1 ให้มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน 10 คน
  - 1.2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี
  - 1.3 การพ้นตำแหน่งตามวาระ
  - 1.4 การประชุมของคณะกรรมการ
  - 1.5 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ
- หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2 อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.2545:19-25)

2. เอกสารที่ทางกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมจัดทำขึ้นโดยเฉพาะ

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมไว้ดังนี้

ระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม (2544) นำเสนอเกี่ยวกับระเบียบกองทุนเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการบริหารและจัดการเกี่ยวกับกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการตั้งกองทุน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ส่งเสริมการออมทรัพย์ ให้บริการเงินกู้ แหล่งที่มาของกองทุนประกอบด้วย เงินที่จัดสรรจากกองทุนแห่งชาติ (1 ล้านบาท) เงินกู้ยืม ดอกผลที่เกิดจากเงินทุน ค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินฝากสัจจะ เงินค้ำหุ้น

คุณสมบัติของสมาชิก ประกอบด้วยการที่ต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่น้อยกว่า 1 ปี เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน คณะกรรมการมีมติเห็นชอบ มีเงินออมและเงินฝากสัจจะอย่างน้อย 10 หุ้น เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือสติฟั่นเฟือน เป็นบุคคลที่ทำมาหากินสุจริต ไม่เล่นการพนันเป็นประจำและมีหนี้สินล้นพ้นตัว ประกอบกับเป็นผู้ร่วมกิจกรรมของชุมชน การพัฒนาและงานประเพณีต่าง ๆ ด้วย

การสมัครเข้าเป็นสมาชิก ต้องยื่นคำขอเข้าเป็นสมาชิกกับคณะกรรมการ แล้วคณะกรรมการก็จะพิจารณา จากนั้นก็ให้ชำระค่าธรรมเนียมค้ำหุ้น และเงินฝากสัจจะ สมาชิกแรกเข้าจะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 10 หุ้น ๆ ละ 10 บาท และต้องมีเงินฝากสัจจะทุก ๆ เดือน ๆ ละเท่าๆกัน ในวงเงินไม่ต่ำกว่า 100 บาท

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน คือบริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน ออกระเบียบข้อบังคับ รับสมาชิกจัดทำทะเบียนสมาชิก

ประเภทการกู้ยืม เพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมการเกษตร ค้าขาย อุตสาหกรรมในครัวเรือน ขนาดย่อม การช่าง บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และวงเงินกู้ให้กับสมาชิกรายหนึ่งไม่เกิน 2 หมื่นบาท ส่วน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 12 ต่อปี อัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 5 ต่อปี (ระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม.2544)

รูปแบบการประเมินแบบ จีพีพีโมเดลในหนังสือคู่มือวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา.2544:89-91

การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกสำหรับการตัดสินใจ มีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรม เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์โครงการ แบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบจีพีพี จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

สตีฟเพิลบิม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบของการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบจีพีพี (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่ประเมินซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการประเมินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้ดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implimenting Decision) เป็นการตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recucling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป (ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา.2544:89-91)

สุทธิษา รามณะเริง (2545) นำเสนอรายงานการศึกษาเรื่อง “ศักยภาพชุมชนกับการจัดการกองทุนเงินล้าน : กรณีกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ในรายงานนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า กองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมมีคณะกรรมการที่ทำงานล้วนแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และเปี่ยมล้นด้วยประสบการณ์กันทั้งนั้น และมีการคัดสรรที่มีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตำแหน่งอีกด้วย แต่ในการทำงานยังมีความล่าช้าอยู่ซึ่งอาจจะเป็นเพราะขาดกำลังใจในด้านปัจจัยอยู่บ้าง แต่ถึงอย่างไรก็ตามเมื่อถึงเวลาทำงานก็มีคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกมาทำงานของคนอยู่ ซึ่งในด้านการบริหารจัดการกองทุนของชุมชนหนองไผ่ล้อมคงประสบผลสำเร็จได้ไม่ยาก เพราะคณะกรรมการล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ดี อนาคตของกองทุนเงินล้านของชุมชนหนองไผ่ล้อมคิดว่าคงจะดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนที่สามารถพึ่งตัวเองได้อย่างยั่งยืนได้

3. ข่าวสารหรือบทความที่สำคัญเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่น่าเสนอโดยสื่อมวลชน

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น ซึ่งมี พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีและถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มการแก้ไขปัญหา โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท โดยมอบหมายให้ทางหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้บริหารจัดการเงินกองทุนเอง เป็นการท้าทายประชาชนอย่างหนึ่ง นับว่าเป็นนโยบายใหม่จึงเป็นจุดดึงดูดความสนใจของประชาชนรวมทั้งสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ซึ่งพบเห็นได้ตามสื่อต่าง ๆ ไปได้ทั่วไป

ชีวิตชุมชน (2544:5) กล่าวเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าเป็นการใช้เงินเป็นตัวตั้งจะทำให้เกิดการปั่นโครงการ เพื่อขอรับเงินแม้ว่าจะต้องใช้คืนภายหลังก็ตาม ซึ่งจะทำให้เกิดโครงการที่เป็น เอ็น พี แอด ทางสังคม และจะเกิดการกดดันรัฐบาลให้ปลดหนี้ อีก จึงเท่ากับว่าเงิน 80,000 ล้านบาทเป็นเครื่องมือที่เข้าไปทำลายรากฐานความสงบสุขของชุมชน แทนที่จะไปช่วยให้ชาวบ้านพึ่งตนเองได้ สำหรับการใช้จ่ายเงินเป็นเครื่องมือนี้ หมายถึงการใช้เงินในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ซึ่งบางครั้งก็ไม่จำเป็นต้องใช้เงินก็สร้างความเข้มแข็งได้ เพียงแต่ถ้าการสร้าง ความเข้มแข็งเช่นที่ว่ามันนั้นอาจจะต้องมีปัจจัยเงินเข้าเสริมกองทุน

นางสมพร วงศ์เวชสวัสดิ์ (2545:10) กล่าวว่ากรณีที่รัฐบาลส่งเงิน 1 ล้านบาทมายังชุมชนเป็นการท้าทายประชาชนอย่างหนึ่ง ต้องการให้เงินมาถึงมือประชาชนโดยการกระจายอำนาจกระจายเงินสู่ประชาชนจริงๆ แต่จะต้องติดตามการปฏิบัติว่าจะสอดคล้องกับนโยบายที่รัฐบาลให้มาหรือไม่ ซึ่งก็เป็นการท้าทายคณะกรรมการในการตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงานของคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ฉะนั้นชาวบ้านก็ต้องดูแลและช่วยกันเพื่อให้เงินพอกพูนขึ้นมา หลังจากที่มีการอนุมัติโครงการไปแล้ว 3,611 โครงการ

มติชนรายวัน.(2545:18) กล่าวว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นปรัชญาของเส้นทางสร้างสำนึกของผู้คน ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน อย่างไรก็ตาม ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ก็คือการทำให้อำเภอมีขีดความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

พระราชบัญญัติ (2545 :3) กล่าวว่าในส่วนของกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติได้จัดงบประมาณส่วนหนึ่งที่จะให้คณะกรรมการหมู่บ้านได้ไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ โดยกลุ่มประชากรรัฐจะเป็นคนจัดโปรแกรมว่าแต่ละหมู่บ้านควรจะไปดูงานที่ไหน อย่างไร ประมาณปีละ 6 ครั้ง โดยจัดสรรงบออกเป็น 2 ส่วน งบประมาณในการจัดเวทีอำเภอจะมีกรมพัฒนาชุมชนดูแล จำนวน 22 ล้านบาท และงบในการศึกษาดูงานจะมีศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนเป็นเจ้าภาพอีก 22 ล้านบาท และในปี 2546 ก็จะมีการจัดโครงการลักษณะนี้ต่อเนื่องไปอีก เพราะหลังจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กระจายเงินลงไปหมู่บ้านแล้ว ต่อไปอำนาจการบริหารการตัดสินใจ ความรับผิดชอบต่อเงินทั้งหมดจะอยู่ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ฉะนั้นจึงต้องหนุนให้คณะกรรมการหมู่บ้านได้เรียนรู้ให้มากที่สุด สุดท้ายแล้วเชื่อว่าถึงแม้ว่าจะหกล้มบ้าง ล้มเหลวบ้าง สำเร็จบ้าง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือ คนไทยฉลาดขึ้น ทุนทางสังคมมากขึ้นพอแล้ว

ผลการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

สรุปแล้วเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่มที่ผู้วิจัยนำเสนอมานี้ เป็นประโยชน์ต่อการประเมินผลโครงการครั้งนี้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ทำให้ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกฎระเบียบ ข้อบังคับและสาระสำคัญอื่น ๆ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544 ได้นำเสนอไว้
2. ทำให้ผู้วิจัยได้ติดตามพัฒนาการและสถานการณ์กองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมอย่างใกล้ชิด และเป็นระบบ ได้ทราบถึงศักยภาพของชุมชนหนองไผ่ล้อมต่อการบริหารกองทุน
3. ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงภาพลักษณ์และสถานการณ์ รวมทั้งแนวทางการคิดในหลายมุมมองที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีทั้งเสี่ยงที่ให้การสนับสนุน และเสี่ยงคัดค้านในโครงการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระดับประเทศ ซึ่งนำเสนอผ่านสื่อมวลชน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ที่มีช่วงเวลาวิจัยตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนกันยายน 2545 สารนิพนธ์นี้ใช้วิธีการและการดำเนินการตามขั้นตอน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม โดยแบ่งเป็น 6 หัวข้อ ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมิน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
5. วิธีการเก็บข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ได้ใช้แบบการประเมินเชิงระบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดและรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์ ของสตัฟเฟิลบีม เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ประเด็นที่จะประเมิน มีดังนี้

1.1 ประเมินโครงการโดยอาศัย CIPP MODEL

1.1.1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

เป็นการประเมินสภาพโดยรอบทั่ว ๆ ไปของชุมชนหนองไผ่ล้อม ตามหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน วัฒนธรรมประเพณี โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มชาวบ้าน เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ

1.1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

เป็นการประเมินเพื่อการพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร

อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

1.1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ เช่นการจัดทำระเบียบกองทุน การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียนระบบบัญชีกองทุน กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน การตรวจสอบการใช้เงินกู้ การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน การจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมด ที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย เช่น จำนวนสมาชิกกองทุน จำนวนผู้ได้เงินกู้ ยอดเงินให้กู้ จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดกองทุน การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ ทัศนคติของสมาชิกต่อกองทุน ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

1.2 ประเมินโครงการศึกษาเฉพาะกรณี

การทำการศึกษาเฉพาะเรื่องกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวางแผนการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และทำให้ทราบถึงความคิดเห็น ปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนที่มีต่อกองทุน หัวข้อที่ทำการศึกษาได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รายงานผลปฏิบัติงานรายเดือนของกองทุน รายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินกองทุน แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี เป็นต้น

1.3 การประเมินโครงการในด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะตัวเลข ได้แก่ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สัดส่วนการประกอบอาชีพของประชากรในชุมชน สรุปผลโดยใช้ค่าสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ในลักษณะของการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูล

1.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นการศึกษาและให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถอธิบายออกมาเป็นตัวเลขได้เช่น การบอกเล่าถึงความเป็นมาของการก่อตั้งชุมชนแห่งนี้ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนในอดีตถึงปัจจุบัน สภาพความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโดยรวมของชุมชน ความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับแหล่งข้อมูล และวิธีการในการเก็บข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกประชากรในการศึกษาข้อมูล ได้แก่ 3 กลุ่มระบบ C, A , B โดยยึดประชากรที่เป็นตัวแทนของแต่ละระบบ ดังต่อไปนี้

2.1 ประชากรหน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ได้แก่ คณะกรรมการกองทุน 15 คน เป็นชายจำนวน 8 คน เป็นหญิงจำนวน 7 คน สมาชิกที่กู้จำนวน 68 คน คณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมมีคุณสมบัติครบถ้วนทุกคน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.2 ประชากรหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ณ ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาสมาชิกผู้กู้จำนวน 68 คน แยกเป็นกลุ่มอาชีพ ดังนี้

2.2.1 ค้าขาย จำนวน 37 คน

2.2.2 การบริการ จำนวน 25 คน

2.2.3 อื่น ๆ จำนวน 6 คน

2.3 หน่วยระบบ C บริบทของหน่วยระบบ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของชุมชนหนองไผ่ล้อมสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มของชาวบ้าน ชุมชนหนองไผ่ล้อม มีประชากรทั้งหมด จำนวน 2,112 คน แบ่งเป็นเพศชาย 977 คน และเพศหญิง 1,145 คน มีบ้าน 654 หลังคาเรือน มีครอบครัวทั้งหมด 612 ครอบครัว มีการขยายตัวของประชากรอย่างต่อเนื่อง อาชีพของประชากร ประกอบด้วย รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ บริการ

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) ในการวิจัย หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร จากการวิจัยเลือกสุ่มตัวอย่างจากประชากรใน 25% ของครัวเรือนประชากรทั้งหมด เนื่องจากชุมชนหนองไผ่ล้อมเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ จึงมีจำนวนประชากรเป็นจำนวนมาก ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุน จำนวน 15 คน เลือกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน
2. ผู้กู้เงินกองทุน จำนวน 68 ราย เลือกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง 17 ราย

ซึ่งจำแนกตาม ลักษณะการประกอบอาชีพ ดังนี้

- ค้าขาย จำนวน 37 ราย
- บริการ จำนวน 25 ราย
- อื่นๆ จำนวน 6 ราย

3. ตัวแปรและตัวชี้วัด

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ผู้วิจัยแบ่งตัวแปร โดยยึดหน่วยระบบในการวิเคราะห์ โดยมีตัวแปรและตัวชี้วัดดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 3.1.1 อาชีพ
- 3.1.2 รายได้
- 3.1.3 ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

3.2. ตัวชี้วัดที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 3.2.1 บทบาทและทักษะของคณะกรรมการกองทุน
- 3.2.2 ระเบียบกองทุนที่สามารถปฏิบัติได้จริง
- 3.2.3 กิจกรรมของผู้กู้

4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ในการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือต่าง ๆ ต่อไปนี้ เพื่อใช้ในการหาข้อมูล

บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน)

- ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่ได้จัดเก็บไว้แล้ว คือ ข้อมูลมือสอง (Secondary Data) ได้แก่

1. กชช 2 ค
2. จปฐ.
3. เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลชุมชน
4. แผนที่ชุมชน

เป็นแบบเก็บข้อมูลหมู่บ้านหรือชุมชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สภาพปัจจุบันของประชากร เศรษฐกิจ ภูมิปัญญาของชาวบ้าน และข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) ใช้ตัวอย่างประมาณ 25% ของครัวเรือนในชุมชน แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้ทราบสภาพในชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน

บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ตัวอย่างประมาณ 25% ของครัวเรือนในชุมชนหนองไผ่ล้อม)

กลุ่มตัวอย่าง

- กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- ผู้นำชุมชน
- ประชาชนทั่วไปในชุมชน

บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

- รวบรวมจากเอกสารของกองทุนและสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน เพื่อให้ทราบระเบียบกองทุน สภาพการดำเนินงานของกองทุน ปัญหา และข้อเสนอแนะ

บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีประชาคม การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) เพื่อสรุปกระบวนการจัดตั้งกองทุน ระเบียบกองทุน และปัญหาการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ ที่จัดเวทีประชาคมร่วมกัน

บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีประชาคมกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) เพื่อรายงานความคืบหน้าของกิจกรรมผู้กู้เงิน

บร.7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนคติของประชาชน) เพื่อรายงานการวิเคราะห์ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

บร.8 (โครงการเสริมธุรกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ SMEs)

บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) โดยสุ่มตัวอย่าง 25% ของครัวเรือนในชุมชน เพื่อรายงานการสัมภาษณ์ในประเด็นที่กำหนดขึ้นมาเกี่ยวกับทัศนคติของประชากรที่มีต่อกองทุน

บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน) เพื่อรายงานผลของการดำเนินการบริหารจัดการกองทุน

บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณีของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน) เพื่อรายงานความก้าวหน้าของกิจกรรมผู้กู้แต่ละราย

บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน) ในการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน เพื่อรายงานการจัดเวทีทำแผน

5. วิธีการเก็บข้อมูล

ในการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนของชุมชนหนองไผ่ล้อม ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาตอบคำถามของประเด็นที่ต้องการประเมิน

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย มีดังนี้

5.1 กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด

ผู้วิจัยได้กำหนดข้อมูลจากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม โดยใช้ลักษณะของข้อมูลเป็นเกณฑ์ มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

การกำหนดตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดทางสังคม ในฐานะข้อมูลเชิงประจักษ์ ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูล

5.2 การกำหนดแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยได้จำแนกแหล่งข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

5.2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) ได้แก่ บร.1 – 12 แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม บันทึกประชาคม และบันทึกการสังเกต

5.2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Sampling) ได้แก่ เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.3 เลือกกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sample) เป็นการเลือกตัวอย่าง โดยที่ผู้ทำสารนิพนธ์มีวัตถุประสงค์อยู่แล้ว และเป็นการเลือกตัวอย่างเพื่อให้ได้ลักษณะของประชากรที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการประเมิน โครงการเป็นสำคัญ

5.4 เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.4.1 การสังเกต

5.4.2 การสัมภาษณ์

5.4.3 แบบสอบถาม

5.4.5 การจัดเวทีประชาคม

5.5 สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตาม บร.1 – 12 และสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลขึ้นเองในบางกรณี เช่น บร. ต่าง ๆ

5.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นขั้นตอนการเก็บข้อมูลในสถานการณ์จริง โดยผู้วิจัยวางแผนล่วงหน้าถึงการกำหนดประเด็น ข้อคำถาม กลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสารสนเทศ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

. เป็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ชุมชนหนองไผ่ล้อมมีการบริหารจัดการ การกองทุนที่ดี ทำให้ชุมชนของคนมีเงินหมุนเวียนดีขึ้น ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาขึ้นไปด้วย ทำให้ ครอบครัวมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีเงินหมุนเวียนภายในครอบครัว

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการเลือกค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม สามารถจำแนกได้ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะตัวเลข

ได้แก่ สัดส่วนการประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน รายได้ของประชากร และทัศนคติที่มีต่อกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม สรุปผลโดยใช้ค่าสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ในลักษณะของการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูล

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของ ความคิดเห็น ได้แก่ บทบาทและทักษะของคณะกรรมการกองทุน ระเบียบกองทุนที่สามารถปฏิบัติได้จริง และกิจกรรมของผู้กู้

การวิเคราะห์ข้อมูลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม เพื่อนำไปดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทน มีการพัฒนานำไปสู่คุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุน 1 ล้านบ้าน ถ้ามีการบริหารจัดการที่ดีก็จะส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม มีประสิทธิภาพและความเข้มแข็งในอนาคตต่อไป

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เข้าร่วมโครงการ “หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ “ ทำให้ผู้วิจัยได้รับรู้ถึงสภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.โนนเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา และเข้าใจถึงจุดเด่น จุดด้อยของการดำเนินการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง และสามารถนำเสนอผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อมได้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ประการดังนี้

- 1.ผลการประเมินบริบทชุมชน
- 2.ผลการประเมินโครงการโดยรวม
- 3.ผลการประเมินผู้รู้แต่ละราย
- 4.สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ผู้วิจัยได้ใช้ตัวชี้วัดตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า ควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อมูลและเสนอผลสรุปตัดสินค่า ตามหัวข้อที่จะนำเสนอต่อไป

1.ผลการประเมินบริบทชุมชน (หน่วยระบบ C)

1.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชนหนองไผ่ล้อม

ชุมชนหนองไผ่ล้อม ตำบลโนนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่ประมาณ 400 กว่าไร่ เดิมพื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ถุ่ม มีน้ำท่วมขัง และมีป่าไม้ โดยเฉพาะป่าไผ่จะล้อมรอบบริเวณหนองน้ำอยู่ ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณนี้ว่า “ หนองไผ่ล้อม “

ซึ่งทางทิศเหนือจรดชุมชนเสาสุง ทิศใต้จรดถนนเลขอุ้ม ขอย 13

ทางทิศตะวันออกจรดโรงพยาบาลค่ายสุรนารี ทิศตะวันตกจรดถนนเลขอุ้ม

การตั้งถิ่นฐาน

ชุมชนหนองไผ่ล้อม เริ่มมีการก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2532 คือเมื่อ 12 ปีมาแล้ว บริเวณนี้เดิมเป็นของ จำสิบเอกโต พัทธมเดช แต่เพียงผู้เดียว ต่อมาเจ้าของที่ดินได้ยกที่ดินให้แก่ญาติ

พี่น้อง และญาติ ๆ ได้นำที่ดินมาแบ่งขายให้แก่คนทั่วไป และได้มีกลุ่มข้าราชการ ทหารบก ทหารอากาศ ได้เข้ามาซื้อและปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่

การขยายตัวของประชากร

เดิมมีบ้านเรือนอาศัยอยู่ จำนวน 50-60 หลังคาเรือน หลังจากปีพุทธศักราช 2532 ค่อมมาเทศบาลเมืองนครราชสีมาได้เข้ามาสำรวจ และได้จัดตั้งให้เป็นชุมชนหนองไผ่ล้อมขึ้น และหลังจากนั้นก็มีการซื้อขายที่ดินและมีผู้คนอพยพเข้ามาอยู่เรื่อยไป

1.2 สภาพปัจจุบัน

เดิมบริเวณนี้ เป็นป่าไผ่ ป่าหนามแดง และเป็นทุ่งนาเก่า มีลักษณะเป็นหนองน้ำ และมีป่าล้อมรอบอยู่ จึงเรียกว่า หนองไผ่ล้อม ต่อมาหนองน้ำถูกถมให้เป็นที่ดิน แล้วนำมาจัดสรรเพื่อขาย ป่าจึงหมดไป มีแต่บ้านเรือนเต็มไปหมด ตอนนี้ไม่เหลือร่องรอยเดิมที่เคยเป็นป่าแม้แต่น้อย

1.2.1 ลักษณะประชากร

ชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา เป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่มีจำนวนประชากรประมาณ 2,122 คน แบ่งเป็นเพศชาย 977 คน คิดเป็นร้อยละได้ 44.25 % ส่วนเพศหญิงมีจำนวน 1,145 คน คิดเป็นร้อยละได้ 55.74 % ซึ่งสภาพบริบทของชุมชนหนองไผ่ล้อม สามารถอธิบายได้ดังนี้

จำนวนประชากรของชุมชนหนองไผ่ล้อมมีประชากรทั้งหมด 2,122 คน แบ่งเป็นชาย 977 คน และหญิง 1,145 คน มีบ้าน 654 หลังคาเรือน มีครอบครัวทั้งหมด 612 ครอบครัว

ประชากรในชุมชนหนองไผ่ล้อม มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีทั้งแบบบ้านของตนเองและบ้านเช่า เช่น เช่าที่อยู่อาศัยเพื่อทำงานในตัวเมือง เข้ามาอาศัยอยู่กับญาติๆ แต่งงานมีครอบครัวกับคนในชุมชน และเช่าพื้นที่ทำกิน เป็นต้น สาเหตุที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ชุมชนหนองไผ่ล้อมอยู่ในตัวเมืองจึงมีสาธารณูปโภคที่ดี และมีการคมนาคมสะดวกเพราะมีถนนคอนกรีตตัดผ่านภายในชุมชน

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรชุมชนหนองไผ่ล้อม

จำนวนประชากรทั้งหมด	ประชากรเพศชาย	ประชากรเพศหญิง
2,122	977	1,145
คิดเป็นเปอร์เซ็นต์	44.25 %	55.74 %

แหล่งที่มา : เอกสารรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม (2545)

1.2.2 ในด้านการศึกษา

ภายในชุมชนหนองไผ่ล้อม มีโรงเรียนอยู่แห่งหนึ่งซึ่งเป็นโรงเรียนระดับชั้น ประถมชื่อว่า โรงเรียนบ้านหนองไผ่ล้อม ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2517 มีครู 10 คนจบในระดับปริญญาตรี ทั้ง 10 คน ซึ่งเป็นครูที่มีอายุ 30 ปี ขึ้นไป และครูที่สอนจบวิชาดังนี้

วิชาเอกสังคมศาสตร์	จำนวน 1 คน (ผู้อำนวยการ โรงเรียน)
วิชาเอกศึกษาศาสตร์	จำนวน 3 คน
วิชาเอกเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	จำนวน 1 คน
วิชาเอกครุศาสตร์	จำนวน 5 คน

มีจำนวนนักเรียนในโรงเรียนแบ่งเป็น

ระดับชั้นอนุบาล 1	มี 1 ห้องเรียน มีเด็กจำนวน 15 คน
ระดับชั้นอนุบาล 2	มี 1 ห้องเรียน มีเด็กจำนวน 21 คน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 1	มีเด็กนักเรียนจำนวน 27 คน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 2	มีเด็กนักเรียนจำนวน 21 คน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 3	มีเด็กนักเรียนจำนวน 37 คน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 4	มีเด็กนักเรียนจำนวน 21 คน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 5	มีเด็กนักเรียนจำนวน 23 คน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 6	มีเด็กนักเรียนจำนวน 21 คน

ถึงแม้ว่าจะมีโรงเรียนอยู่ในชุมชนหนองไผ่ล้อมก็ตาม ประชาชนในชุมชนหนองไผ่ล้อมก็ไม่ได้เข้าเรียนที่โรงเรียนบ้านหนองไผ่ล้อมทั้งหมด เพราะโรงเรียนมีขนาดเล็กและมีครูเป็นจำนวนน้อย ดังนั้นจึงนิยมที่จะไปเรียนที่โรงเรียนที่อยู่นอกชุมชนมากกว่า เพราะเป็นเขตชุมชนเมืองจึงมีโรงเรียนให้เลือกเรียนได้มากและอยู่ไม่ไกลจากชุมชนเท่าไรนัก

1.2.3 ในด้านวัฒนธรรม และศาสนา

ภายในชุมชนหนองไผ่ล้อมมีวัดหรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ สำหรับประกอบพิธี

กรรมทางศาสนา เชื่อว่าวัดหนองไผ่ล้อม ซึ่งประชาชนในชุมชนหนองไผ่ล้อมได้ให้ความเคารพนับถือ และมีความสัมพันธ์กับสังคมในชุมชนหนองไผ่ล้อม มีการจัดกิจกรรมต่างๆขึ้นที่วัดเป็นประจำดังนี้

“ วัดหนองไผ่ล้อม “ มีการจัดกิจกรรมทางศาสนาที่ทำเป็นประจำทุกปีมีดังนี้

เดือนมกราคม ทำบุญประเพณี ทำบุญปีใหม่ (จะจัดทำในโรงเรียนหนองไผ่ล้อม)

เดือนมีนาคม ทำบุญประเพณี งานวัดประจำปี (จัดที่วัดหนองไผ่ล้อม)

เดือนเมษายน ทำบุญประเพณี งานวันสงกรานต์

เดือนกรกฎาคม ทำบุญประเพณี วันเข้าพรรษา

เดือนสิงหาคม ทำบุญประเพณี ทำความสะอาด (วันแม่)

เดือนตุลาคม ทำบุญประเพณี วันออกพรรษา

เดือนพฤศจิกายน ทำบุญประเพณี วันลอยกระทง (ที่บึงศาลิ้ว)

เดือนธันวาคม ทำบุญประเพณี เทศมหาราช และ ทำความสะอาด (วันพ่อ)

ชุมชนหนองไผ่ล้อม ถึงแม้จะจัดเป็นชุมชนเมืองอยู่ก็ตามแต่ก็มีประชากรบางส่วนที่ยังไปมาหาสู่ และมีระบบเครือข่ายเหมือนอย่างชุมชนในชนบทอยู่เป็นบางส่วน คือ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการไปมาหาสู่กัน มีความสัมพันธ์กันเป็นแบบสนิทชิดเชื้อเปรียบเสมือนเครือญาติกันเป็นต้น

1.2.4 ในด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจของชุมชนหนองไผ่ล้อม รายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชนต่อครัวเรือน 5,000 - 30,000 บาท/ปี อาชีพของประชากรในชุมชนหนองไผ่ล้อม ประกอบไปด้วย

- รับจ้าง เช่น ขับรถรับจ้าง รับเหมา
- ค้าขาย เช่น ขายอาหาร ขายของชำ ขายเสื้อผ้า
- รับราชการ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู แพทย์
- บริการ เช่น เสริมสวย ช่างรีด ตัดเย็บเสื้อผ้า

เศรษฐกิจของชุมชนหนองไผ่ล้อม นับว่าเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางด้านเศรษฐกิจ คือ มีทั้งคนที่รวยมาก ถึงมากที่สุด กับคนที่จน ถึงจนมากที่สุด ผสมผสานกันไป

1.2.5 ในด้านผู้นำการปกครอง

ผู้นำและการเมืองในระดับท้องถิ่นนี้ ก็มีการแข่งขันกันสูง ซึ่งจะเห็นได้จากภายในชุมชนมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดั่งเห็นได้อย่างชัดเจน 2 ฝ่ายด้วยกัน คือฝ่าย

ของประธานคนก่อน ซึ่งได้ดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชนหนองไผ่ล้อมมาเป็นเวลานานมากแล้ว ซึ่งสืบเนื่องมาจากที่ดินส่วนใหญ่ของชุมชนหนองไผ่ล้อม เป็นที่ดินของตระกูล พยัคฆเศรษฐ์แต่เดิม ต่อมาได้มีการให้มรดกแล้วนำมาขายจนเกิดขึ้นเป็นชุมชนขนาดใหญ่ชื่อว่า หนองไผ่ล้อมขึ้นมา

แต่ต่อมาได้มีโครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ตำบลบาทขึ้นมา จึงทำให้ต้องมีการจัดทำประชาคมชาวบ้านเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการต่างๆ ขึ้นมาใหม่ รวมทั้งประธานชุมชนด้วย โดยสมาชิกในชุมชนเป็นคนที่เลือกผู้ที่จะมาเป็นผู้นำของตนเอง และผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนของชุมชนหนองไผ่ล้อมก็คือ นายบุญเลี้ยง จำปีพงษ์ ซึ่งเป็นทหารที่ปลดเกษียณอายุราชการแล้ว ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ และอดทนต่อการทำงานเพื่อชุมชนเสมอมา แม้ว่าในบางครั้งจะต้องทำงานบนความขัดแย้งก็ตาม ก็ยอมเสียสละเพื่อชุมชนเสมอมา

1.2.6 ในด้านสุขอนามัย

เนื่องจากชุมชนหนองไผ่ล้อมเป็นชุมชนเมือง จัดอยู่ในเขตของเทศบาล ดังนั้นการสาธารณสุขจึงเข้าถึงชุมชนได้ดี และอยู่ในความดูแลของโรงพยาบาลค่ายสุรนารี ซึ่งมีเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลค่ายสุรนารี เข้ามาตรวจเยี่ยมและให้บริการฉีดวัคซีนให้แก่เด็ก ๆ เป็นประจำ และยังได้จัดประชุมอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก อสม. ของชุมชน ดังนั้นสมาชิกในชุมชนจึงไม่ค่อยเจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรคระบาดที่อันตรายนัก

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาของชุมชนไม่มีการเกิดของโรคระบาดใดๆ ขึ้น จัดเป็นชุมชนที่มีความสะอาด และมีการสาธารณสุขปกที่ถูกสุขลักษณะอีกชุมชนหนึ่ง ไม่มีความเป็นชุมชนแออัด มีการจัดระเบียบบ้านเรือนที่สะอาด และนำมอง ประชาชนในชุมชนหนองไผ่ล้อมจึงมีสุขภาพที่ดี และปลอดภัยจากโรคระบาดใดๆ สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่จะมีสุขภาพแข็งแรง

1.2.7 ในด้านสาธารณูปโภค

ด้านสาธารณูปโภคของชุมชนหนองไผ่ล้อม ได้แก่ ถนน คือตั้งแต่เริ่มมีการก่อตั้งชุมชนขึ้น มีสภาพถนนเป็นแบบ ดูกรัง เมื่อพ.ศ. 2500 มีความยาวประมาณ 1,500 เมตร เป็นถนนลาดยาง เมื่อพ.ศ. 2502 มีความยาวประมาณ 1,500 เมตร ต่อมาได้สร้างเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เมื่อ พ.ศ. 2535 มีความยาวประมาณ 2,000 เมตร รวมถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาว ประมาณ 5,000 เมตร

ส่วนไฟฟ้าเริ่มเข้าสู่ชุมชนหนองไผ่ล้อมเมื่อ พ.ศ. 2501

และประปาเริ่มเข้ามาสู่ชุมชนเมื่อ พ.ศ. 2501 เช่นกัน

1.2.8 ในด้านระบบนิเวศชุมชน

ชุมชนหนองไผ่ล้อมตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ติดกับถนนเดชอุดม ชุมชนมีลักษณะเป็นที่ราบเพราะเมื่อก่อนเคยเป็นหนองน้ำ จึงทำให้สภาพปัจจุบันพื้นที่ของชุมชนมีลักษณะเป็นที่ราบอย่างในปัจจุบัน มีจำนวนบ้านเรือนจำนวนมาก มีถนนตัดผ่านในหมู่บ้านเป็นซอยเล็กซอยน้อย สะดวกกับการเดินทางในชุมชน

อาณาเขตติดต่อ

ชุมชนหนองไผ่ล้อม เป็นชุมชนขนาดใหญ่มีอาณาเขตติดต่อกับที่อื่นรวม 4 ทิศด้วยกัน คือ ทางทิศเหนือ ติดกับชุมชนเสาสูง ทางทิศใต้ ติดกับถนนเดชอุดม ซอย 13 ทางทิศตะวันออก ติดกับโรงพยาบาลค่ายสุรนารี ทางทิศตะวันตก ติดกับถนนเดชอุดม

สุขภาพที่ดิน

อดีตเคยมีหนองน้ำและป่าไม้ไผ่ ป่าไม้หนามแดง และทุ่งนา แต่ในปัจจุบันไม่หลงเหลือร่องรอยเดิมอยู่แล้ว มีแค่ป่าคอนกรีต มีบ้านเรือนเกิดขึ้นมากมาย ไม่หลงเหลือพื้นที่สำหรับการเกษตรเลย

ป่าไม้ และพื้นที่สาธารณะ

ปัจจุบัน ไม่มีพื้นที่หลงเหลือสำหรับป่าไม้อีกแล้ว มีแต่พื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรเพื่อปลูกสร้างบ้านเรือนเต็มไปหมด มีแต่พื้นที่ที่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก เป็นที่ส่วนบุคคลเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงส่งผลให้ไม่มีพื้นที่หลงเหลือสำหรับไว้เป็นพื้นที่สาธารณะของชุมชน จะมีก็แค่วัดที่เป็นพื้นที่ที่ประชาชนในชุมชนใช้ทำกิจกรรมร่วมกันได้ ที่จัดเป็นพื้นที่สาธารณะในชุมชนหนองไผ่ล้อม

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

หลังจากที่บริเวณของชุมชนถูกลบหายไปหมดแล้ว แต่ภายหลังมีการสร้างเขื่อนกั้นน้ำขึ้น ชื่อว่า บึงตาหัว หรือสวนน้ำ ร.9 ซึ่งเป็นปอดของชุมชน เป็นเขื่อนกั้นน้ำขนาดใหญ่ มีปลาจำนวนมาก ไว้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชน เป็นที่สำหรับออกกำลังกาย เพราะมีพื้นที่ขนาดใหญ่ และยังทำให้ชาวบ้านบางส่วนมีรายได้จากการหาปลาอีกด้วย

ชุมชนหนองไผ่ล้อม จากสภาพภายนอกซึ่งเป็นสภาพทางภูมิศาสตร์นั้น จัดได้ว่าเป็นชุมชนเมือง มีชีวิตความเป็นอยู่แบบสังคมเมืองก็จริงอยู่ แต่ก็มีบางส่วนของ อีกด้านหนึ่งของชุมชนที่ถ้าได้เข้าไปสัมผัสก็คงไม่รู้ และไม่เข้าใจว่า ยังมีความเป็นสังคมแบบดั้งเดิมแบบไทย ๆ หลงเหลืออยู่ คือมีชีวิตความเป็นอยู่ มีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ มีชีวิตความเป็นอยู่แบบชนบทหลงเหลืออยู่บ้าง แต่เป็นด้านในสุดของสังคมที่ต้องผ่านกระบวนการเข้าไปถึงจะสัมผัสได้

ถึงอย่างไรก็ตาม ก็ยังมีการแก่งแย่งแข่งขันกัน มีความวุ่นวายเกิดขึ้นในสังคมอยู่เหมือนอย่างชุมชนเมืองโดยทั่วไปอยู่ และมีชีวิตความเป็นอยู่แบบตัวใครตัวมัน ดังนั้น ชุมชนหนองไผ่ล้อมเป็นชุมชนที่มีความผสมผสานระหว่างความเป็นเมือง กับความเป็นชนบทอยู่บ้าง

ดังนั้นจึงพอที่จะสรุปได้ว่า สังคมชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านกายภาพที่ต้องการ ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และสะดวกสบายขึ้นนั้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามภายในสภาวะจิตใจหรือจิตใจดีสำนึกของคนไทยทุกคน ก็ยังคงมีความเป็นไทยอยู่อย่างเดิม คือ การเป็นคนมีน้ำใจ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความสัมพันธ์กันในระบบเครือญาติ ดังจะเห็นภาพทางกายภาพได้อย่างชัดเจนในสังคมไทยในชนบท

2.ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม (หน่วยระบบ A)

จากการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อมแล้วนั้น สามารถนำเสนอผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้หลักการพิจารณาหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล โดยแบ่งเป็น 3 กระบวนการ ดังนี้คือ

- ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า
- ผลการประเมินกระบวนการ
- ผลการประเมินผลผลิต

ซึ่งนำเสนอ โดยภาพรวมได้ดังนี้

2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

2.1.1 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในชุมชนหนองไผ่ล้อม พบว่าสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อมมีความสนใจและรอคอยการได้มาซึ่งเงินกองทุน แต่เงินกองทุนของชุมชนหนองไผ่ล้อมก็มาอย่างล่าช้า ส่งผลให้สมาชิกบางส่วนรอคอยไม่ไหวต้องหันไปพึ่งพาการเงินจากระบบอื่น ๆ แทน

และเมื่อเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 ล้านบาทได้รับการโอนเข้าบัญชีกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมแล้วก็ทำให้สมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อมตื่นตัวกันขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

ซึ่งในส่วนของสมาชิกกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ก็มีทั้งผู้ที่เข้าใจและไม่เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของเงินกองทุน และกฎระเบียบข้อบังคับรวมทั้งวิธีปฏิบัติของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงทำให้เกิดทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการเริ่มดำเนินการปล่อยเงินกู้ของชุมชนหนองไผ่ล้อม

แต่หลังจากมีการดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งและคณะกรรมการได้รับการอบรมเพิ่มขึ้น และได้อธิบายให้สมาชิกในชุมชนเข้าใจและได้แก้ไขกฎระเบียบของชุมชนหนองไผ่ล้อม เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่ายขึ้น ซึ่งมีผลต่อการดำเนินงานในการบริหารจัดการ ของคณะกรรมการกองทุน ก็ส่งผลให้การดำเนินการของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมเป็นไปได้อย่างดีขึ้น

2.1.2 เงิน 1 ล้านบาท ชุมชนหนองไผ่ล้อมได้รับเงินโอนเข้าบัญชีกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม โดยผ่านธนาคารออมสิน สาขาสุรนารี เลขที่บัญชี 06-4311-20-060335-6 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 ทางคณะกรรมการกองทุนชุมชน ได้ทำการประชาคมเพื่อพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกในชุมชนที่ยื่นเรื่องคำขอกู้ไว้ก่อนแล้วตามนโยบายของรัฐบาล ก่อนที่เงินจะได้รับการโอนเข้าบัญชีกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม คณะกรรมการกองทุนชุมชน ได้ดำเนินการพิจารณาการปล่อยเงินกู้โดยปล่อยกู้ให้กับสมาชิกกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ทั้งหมด 955,000 บาท ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงการปล่อยกู้ของกองทุน 1 ล้านบาทชุมชนหนองไผ่ล้อม

วันเดือนปีที่ปล่อยกู้ / ครั้งที่	จำนวนสมาชิกที่กู้ (ราย)	จำนวนเงินที่กู้ (บาท)	ดอกเบี้ย 12% ปี	กำหนดส่งคืน	ผลการดำเนินงาน
1. วันที่ 28 มีนาคม 2545	28	400,000	4,000	1 พฤษภาคม	ขาดส่ง 1 ราย
2. วันที่ 29 เมษายน 2545	15	225,000	2,250	1 มิถุนายน	ส่งครบ
3. วันที่ 10 พฤษภาคม 2545	6	65,000	650	1 มิถุนายน	ขาดส่ง 2 ราย
4. วันที่ 4 มิถุนายน 2545	9	155,000	1,550	1 กรกฎาคม	ขาดส่ง 2 ราย
5. วันที่ 9 สิงหาคม 2545	10	150,000	1,500	1 กันยายน	ยังไม่มีชำระคืน
รวม	6	995,000	9,950		

แหล่งที่มา : เอกสารรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม (2545)

กองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม มีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 114 ราย และมีสมาชิกผู้กู้จำนวน 68 ราย ได้ปล่อยเงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมให้กู้ไปแล้ว เป็นจำนวนเงิน 995,000 บาท มีผู้กู้เงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมที่ค้างส่งค่าสุด เป็นจำนวนทั้งสิ้น 2 ราย คิดเป็นเงิน 4,500 บาท เงินกองทุน 1 ล้านบาทได้ปล่อยกู้ทั้งหมด 5 ครั้ง ได้คอกเบี้ยรวม 20,000 บาท รวมกับเงินค่าสมัครหุ้นกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมรวมเป็นเงิน 10,500 บาท ฉะนั้นยอดคงเหลือในบัญชี 270,695 บาท

2.1.3 คณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

กระบวนการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารและจัดการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม โดยมีการจัดให้มีการทำประชาคมเพื่อคัดสรรตัวบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมในการทำประชาคมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม จำนวน 246 ครัวเรือน ซึ่งคณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมได้มาจากการลงมติของสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อม และมีเจ้าหน้าที่จากเทศบาลนครนครราชสีมา มาเป็นผู้เข้าร่วมประชุมและสังเกตการณ์ในครั้งนี้ด้วย โดยการทำประชาคมเพื่อสรรหาคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อมนี้ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2544

ตารางที่ 4.3 แสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

ชื่อ - นามสกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์ / ความสามารถพิเศษ	ตำแหน่ง
1. พ.อ. สนอง พินิจกรคิด	60	ปริญญาตรี	ข้าราชการบำนาญ	250,000	นายทหารฝ่ายธุรการ	ประธาน
2. ร.ต. บุญเลียง จำนิพงษ์	66	ม.4	ข้าราชการบำนาญ	150,000	ประธานคณะกรรมการชุมชน	รองประธาน
3. ร.อ. สืบพงษ์ จำสระน้อย	57	ม.6	ข้าราชการบำนาญ	240,000	ฝ่ายขนส่ง	รองประธาน 2

ชื่อ - นามสกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์ / ความสามารถพิเศษ	ตำแหน่ง
4. นายสมยศ สมพงษ์	43	ปริญญาตรี	รับราชการ ร.ร.สุธรรมพิทักษ์	200,000	เอกสารบัญชีคอมพิวเตอร์	เลขานุการ
5. นางปราณี บุตรราช	62	ป.4	แม่บ้าน	150,000	คณะกรรมการชุมชน	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. ร.ต.เทศ ตูตงเนิน	62	ม.6	ข้าราชการ บ้านอายุ	150,000	ทำธุรกิจการค้าและสิ่งบริโภค	นายทะเบียน
7. นางนวิรัตน์ สุป่ากร	29	ปริญญาตรี	ลูกจ้างประจำ ร.พ.จิดเวท	70,000	เจ้าหน้าที่ทันตกรรม	ผู้ช่วยนายทะเบียน
8. นายไสว สุป่ากร	62	ม.6	ธุรกิจส่วนตัว	150,000	นักธุรกิจระดับบริหาร	ประชาสัมพันธ์
9. นายศิริชัย เต็มสูงเนิน	58	ม.6	ม.6	200,000	พนักงานธนาคาร	เหรียญฉีก
10. น.ส.สุวะณีภรณ์ จงจอหอ	23	ปริญญาตรี	พนักงานบริษัท	60,000	ฝ่ายบัญชีบริษัท	ผู้ช่วยเหรียญฉีก
11. นางจรรยาธิ์ ปิ่นสุวรรณ	42	ปริญญาตรี	ลูกจ้างชั่วคราว	60,000	เจ้าหน้าที่โครงการ กสข.	ฝ่ายตรวจสอบ
12. นางประทุม มีทอง	62	ม.8	ธุรกิจส่วนตัว	70,000	รับราชการครู	ผู้ช่วยฝ่ายตรวจสอบ
13. ร.ต.สวน แข็งขัน	72	ม.3	ข้าราชการ บ้านอายุ	100,000	รองประธานกรรมการชุมชน	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
14. นางกฤติยา สุวานิช	55	ป.4	ธุรกิจส่วนตัว	80,000	ค้าขาย	ผู้ช่วยฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
15. นางชุติมา ล้อเสวตอนันต์	51	ป.6	ธุรกิจส่วนตัว	80,000	รับเหมาก่อสร้าง	ผู้ช่วยฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน

ที่มา : เอกสารแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ชุมชนหนองไผ่ล้อม (2544)

2.1.4 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

จากการประเมินพบว่า คณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม มีคณะกรรมการไม่ถึงครึ่งที่ทำงานกันจริงตั้งแต่ในส่วนของการดำเนินการบริหารจัดการนั้น ระยะแรก ๆ ยังมีปัญหาอยู่บ้างในเรื่องของการประชาสัมพันธ์การทำความเข้าใจในระเบียบการและการทำความเข้าใจกับสมาชิกโดยรวม หลังจากนั้นเมื่อมีการจัดอบรมให้แก่คณะกรรมการกองทุนชุมชน ทำให้คณะกรรมการมีความเข้าใจในการบริหารจัดการมากขึ้น ซึ่งถ้าจะดูจากศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมแล้ว จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการเกือบจะทุกคนที่ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งในด้านการบริหารจัดการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม คงจะประสบผลสำเร็จได้ไม่ยากถ้าคณะกรรมการชุมชนมีการทุ่มเทแรงกายแรงใจและกำลังสติปัญญาอย่างเต็มกำลังและความสามารถแล้ว ความสำเร็จคงไม่ใช่เรื่องยากเลย

2.2 ผลการประเมินกระบวนการการบริหารจัดการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

2.2.1 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม โดยรวมพบว่า ในการปล่อยเงินกู้ให้กับผู้กู้แต่ละรายผู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ มีทั้งที่นำเงินกู้ที่ได้ไปดำเนินการตามโครงการที่ตนเองเสนอ และไม่นำเงินกู้ที่ได้ไปดำเนินการตามโครงการที่ตนเองเสนอ ในบางครั้งการปล่อยเงินกู้ ก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะมีวัตถุประสงค์ใดสุดท้ายแล้วก็เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น

2.2.2 กระบวนการทำบัญชีของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม โดยรวมพบว่า การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ถือว่าอยู่ในขั้นดี เพราะเหรียญกษาปณ์ของกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชีเป็นอย่างดีเพราะเคยเป็นนายธนาคารเก่า ซึ่งมีความรู้ความชำนาญเป็นอย่างดี และสามารถที่จะแนะนำการทำบัญชีให้กับคณะกรรมการท่านอื่นเข้าใจได้

2.2.3 อื่น ๆ เกี่ยวกับกระบวนการของการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมพิจารณาการดำเนินงาน โดยรวมพบว่า ข้อบกพร่องของการอนุมัติเงินกู้ของชุมชนหนองไผ่ล้อม คือ บางครั้งคณะกรรมการเคร่งครัดในกฎระเบียบมากเกินไป กระบวนการในการขอู้ และการทำสัญญาเงินกู้มีความยุ่งยากซับซ้อนหลายขั้นตอนเกินไป ทำให้สมาชิกหลายคนที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้แล้ว ยกเลิกไป

2.3 ผลการประเมินผลผลิตของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

2.3.1 ผลโดยตรง พบว่า ปัจจุบันกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ได้ปล่อยเงินกู้มาเป็นระยะเวลา 5 ครั้ง ทางกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ได้ปล่อยเงินกู้ไปเป็นจำนวน 68 รายเป็นเงินทั้งสิ้น 955,000 บาท ได้คอกเบี้ยแล้ว 20,000 บาท มีค้างชำระอยู่ 2 ราย แต่ในจำนวนผู้ขอกู้บางรายนั้น คณะกรรมการ ไม่ปล่อยให้กู้ตามจำนวนเต็มของผู้ยื่นคำขอกู้มา

2.3.2 ผลกระทบโดยตรง พบว่า

1.) การที่คณะกรรมการปล่อยให้ผู้กู้ กู้ได้ไม่เต็มตามจำนวนที่ขอกู้ทำให้ผู้กู้เกิดความไม่พอใจ และมีอคติต่อคณะกรรมการ

2.) ทำให้ผู้กุนำเงินไปใช้ในการลงทุน เพื่อให้กิจการของผู้กู้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

3.) ทำให้สมาชิกในชุมชนมีการสร้างงาน และสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

2.3.3 ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า

1.) ทำให้กองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมมีศักยภาพและความเข้มแข็งมากขึ้น เพราะสมาชิกผู้กู้สามารถนำเงินไปลงทุนทำให้เกิดรายได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความสามารถที่จะนำเงินนั้นมาชำระคืนได้ ทำให้เงินสะสมในกองทุนเติบโตและมั่นคงยิ่งขึ้น

2.) ทำให้สมาชิกภายในชุมชนหนองไผ่ล้อม ที่เกษียณอายุการทำงานแล้ว มีกิจกรรมทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์และความภาคภูมิใจต่อตนเอง และรู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีคุณค่าต่อสังคม

3.) ทำให้สมาชิกชุมชนหนองไผ่ล้อมมีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันกับสมาชิกภายในชุมชนและชุมชนอื่นๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกัน

4.) ทำให้สมาชิกภายในชุมชนหนองไผ่ล้อม เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ซึ่งนำมาสู่ความเป็นอยู่ที่ดี ก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง

3.ผลการประเมินการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

ผลการดำเนินการกิจการของผู้กู้แต่ละรายผู้วิจัย จะพิจารณาจาก การประเมินบริบทของผู้กู้แต่ละราย, ปัจจัยนำเข้า, กระบวนการ และ ผลผลิต ของสมาชิกผู้กู้แต่ละรายของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

โดยรวม ปัจจุบันกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 114 ราย เป็นสมาชิก
ผู้กู้ 68 ราย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มอาชีพ นำเสนอ โดยตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 กลุ่มผู้กู้เงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม กลุ่มอาชีพค้าขาย

แบ่งตามอาชีพ	จำนวนผู้กู้ (ราย)	จำนวนเงินปล่อยกู้ (บาท)
1. อาหาร	18	266,182
2. ของชำ	11	162,642
3. เสื้อผ้า + เครื่องประดับ	5	73,933
4. เบ็ดเตล็ด	3	44,327
รวม	37	547,250

แหล่งที่มา : จากเอกสารแบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม
(2545)

จากการประเมินการดำเนินกิจการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ของกลุ่มผู้กู้อาชีพค้าขาย
พอสรุปได้ดังนี้ คือกลุ่มอาชีพค้าขายมีจำนวนกลุ่มผู้กู้ทั้งหมดจำนวน 37 ราย คิดเป็นเงินจำนวน
547,250 บาท แบ่งเป็น

- ขายอาหาร จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 48.64% รวมเป็นเงิน 266,182 บาท
- ขายของชำ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 29.72% รวมเป็นเงิน 162,642 บาท
- เสื้อผ้า+เครื่องประดับ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 13.51% รวมเป็นเงิน 73,933 บาท
- เบ็ดเตล็ด จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 8.10% รวมเป็นเงิน 44,327 บาท

ตารางที่ 4.5 กลุ่มผู้กู้เงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม กลุ่มอาชีพบริการ

แบ่งตามอาชีพ	จำนวนผู้กู้ (ราย)	จำนวนเงินปล่อยกู้ (บาท)
1. เสริมสวย	10	147,260
2. ซักรีด	6	88,356
3. ตัดเย็บเสื้อผ้า	4	58,904
4. ขายของเก่า	3	44,178
5. ช่างซ่อม – รับเหมา	2	29,452
รวม	25	368,150

แหล่งที่มา : จากเอกสารแบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม (2545)

จากการประเมินการดำเนินกิจการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ของกลุ่มผู้กู้อาชีพบริการพอสรุปได้ดังนี้ คือกลุ่มอาชีพบริการมีจำนวนกลุ่มผู้กู้ทั้งหมดจำนวน 25 ราย คิดเป็นเงินจำนวน 368,150 บาท แบ่งเป็น

- เสริมสวย จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 40% รวมเป็นเงิน 147,260 บาท
- ซักรีด จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 24% รวมเป็นเงิน 88,356 บาท
- ตัดเย็บเสื้อผ้า จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 16% รวมเป็นเงิน 58,904 บาท
- ขายของเก่า จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 12% รวมเป็นเงิน 44,178 บาท
- ช่างซ่อม – รับเหมา จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 8 % รวมเป็นเงิน 29,452 บาท

ตารางที่ 4.6 กลุ่มผู้กู้เงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม กลุ่มอาชีพอื่นๆ

แบ่งตามอาชีพ	จำนวนผู้กู้ (ราย)	จำนวนเงินปล่อยกู้ (บาท)
1. ต่อเติมห้องเช่า - บ้าน	3	39,800
2. ลงทุนเพิ่มกิจการเดิม	3	39,800
รวม	6	79,600

ที่มา : จากเอกสารแบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม (2545)

จากการประเมินการดำเนินงานกิจการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ของกลุ่มผู้กู้กลุ่มอาชีพอื่น ๆ พอสรุปได้ดังนี้ คือกลุ่มอาชีพกลุ่มอาชีพอื่น ๆ

มีจำนวนกลุ่มผู้กู้ทั้งหมดจำนวน 6 ราย คิดเป็นเงินจำนวน 79,600 บาท แบ่งเป็น

- ค่อเคิมห้องเช่า(บ้าน) จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 50% รวมเป็นเงิน 39,800 บาท
- ลงทุนเพิ่มกิจการเคิม จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละได้ 50% รวมเป็นเงิน 39,800 บาท

3.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้แต่ละรายของชุมชนหนองไผ่ล้อม

พบว่าสมาชิกผู้กู้ไม่ให้ความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม จึงทำให้ผู้กู้บางรายได้รับการอนุมัติเงินล่าช้า เนื่องจากกรอกรายละเอียด และยื่นเอกสาร อย่างใดอย่างหนึ่งไม่ครบถ้วน และไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมทำประชาคมของคณะกรรมการกองทุน สาเหตุหลัก มาจากการที่สมาชิกกองทุนและผู้กู้ ต่างมีภาระกิจที่ต้องทำ และมีเวลาว่าง ไม่ตรงกัน

3.1.1.ประสพการณ์ในการดำเนินงานกิจการของผู้กู้ในแต่ละรายนั้น

ส่วนมากจะนำเงินที่กู้ได้ไปดำเนินการของตนเองที่ทำมาก่อนแล้ว คือ นำเงินไปลงทุนเพิ่มเติมทำให้กิจการขยายตัว ทำให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่วนจุดค้อย คือ ผู้กู้ส่วนใหญ่ไม่ได้นำเงินไปใช้ทำกิจการตามวัตถุประสงค์ที่ยื่นเรื่องขอกู้ไว้ หรือนำไปใช้ในการลงทุนประกอบกิจการช่วงระยะเวลาสั้นๆ แล้วเลิกกิจการไป ก่อนที่จะผ่อนชำระเงินกู้คืนหมด

3.1.2.อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบริบทของผู้กู้แต่ละราย ส่วนมากสมาชิกในกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมจะมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการการค้าขาย รองลงมา คือ การบริการ, และอื่นๆ ตามลำดับ ผู้กู้ในอาชีพเหล่านี้จะนำเงินไปใช้ในการดำเนินการจริง 60% แต่มีผู้กู้บางรายที่นำเงินที่กู้มาได้ไปใช้ชำระหนี้ในระบบประมาณ 30% ของจำนวนผู้ขอกู้ อีก 10% นำไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนในครอบครัว

เฉลี่ยสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อมส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขาย โดยรวมแล้วรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่แน่นอน จากการประเมินของผู้วิจัย พบว่า ผู้กู้บางรายยังหันกลับไปใช้บริการหนี้ในระบบเหมือนเคิม อาจจะมีภาระเพิ่มขึ้นทำให้หมุนเงินไม่ทัน

3.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของผู้กู้แต่ละรายของชุมชนหนองไผ่ล้อม

โดยรวมพบว่า จำนวนเงินกู้ที่ได้จากการกู้กองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม มีผู้ขอกู้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ประมาณ 60% และผู้กู้บางส่วนไม่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ประมาณ 40% ผู้กู้ที่นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ส่วนมากก็จะนำไปใช้ ในการจัดหาวัสดุคิบหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตน ทำให้ธุรกิจของของตนเองดำเนินไปได้อย่างมีศักยภาพดียิ่งขึ้น รวมถึงยังสามารถจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นทำให้สมาชิกภายในชุมชนหนองไผ่ล้อมมีงานทำมีรายได้เพิ่มขึ้น

3.3 ผลการประเมินกระบวนการของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

โดยรวม พบว่า

3.3.1 การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

จุดเด่นของการปล่อยเงินกู้ในแต่ละรายนั้น ก็คือมีผู้กู้บางรายที่นำเงินที่ขอกู้ไปทำตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้มาจริง ส่วนมากจะประกอบอาชีพค้าขายและบริการ โดยสมาชิกผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ในการซื้อสินค้าเข้ามาขายในร้าน ปรับปรุงตกแต่ง และขยายร้าน จุดคือย คือ เงินที่ได้อาจจะไม่เพียงพอกับการดำเนินกิจการ

3.3.2 อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

ผู้กู้ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อมอยู่มาก จึงทำให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความยากลำบาก ภาระหนักจึงตกอยู่ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ที่ต้องคอยชี้แนะและทำความเข้าใจให้กับสมาชิก ซึ่งความไม่เข้าใจกันในบางครั้งก็ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้

3.4 ผลการประเมินผลผลิตของผู้กู้แต่ละราย โดยรวมพบว่า

3.4.1 ผล โดยตรง ผู้กู้สามารถนำเงินที่ได้มาใช้ในการบริหารงานในธุรกิจของคนเพิ่มมากขึ้น ธุรกิจมีการขยายตัวทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในครอบครัวและภายในชุมชน

3.4.2 ผลกระทบ โดยตรง ผู้กู้ไม่ได้ขยายกิจการเพิ่มขึ้นเพียงแต่หาวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในการทำงานเพื่อเพิ่มความสะดวกในการทำงาน

3.4.3.ผลกระทบ โดยอ้อม ผู้กู้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้เพียงระยะเวลาหนึ่ง สาเหตุมาจากเงินที่ขอกู้มีจำนวนเงินน้อยไม่เพียงพอต่อการประกอบกิจการ ได้อย่างทั่วถึง

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

4.1.1 การเกิดกองทุนพบว่า

มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน

1) การมีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และนำไปสู่การพัฒนาอาชีพ ส่งผลกระทบบให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อมขึ้น

2) มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิก เพื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิก ในกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม และสามารถที่จะยื่นขอกู้เงินจากกองทุนได้ ซึ่งเป็นการนำไปสู่ความสามัคคีของคนในชุมชน

3) มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่เกิดขึ้นในชุมชนหนองไผ่ล้อม เพื่อช่วยแก้ปัญหา ในการขาดสภาพคล่องทางการเงินของสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อม เพื่อไม่ให้หันไปใช้เงินกู้ยืมจากระบบที่มีดอกเบี้ยที่สูงกว่า

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า

1) มีคณะกรรมการบริหารกองทุนที่ได้รับคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี โดยใช้วิธีการทำประชาคม ซึ่งเป็นการคัดเลือกโดยสมาชิกในชุมชนเอง เป็นการร่วมมือของคนในชุมชนที่จะคัดเลือกคนที่ตนให้ความไว้วางใจมาปกครองตนเองในพาไปสู่การบริหารที่ดี

2) มีระเบียบการบริหารกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ระเบียบการกู้ และการคิดดอกเบี้ย และระเบียบอื่น ๆ เป็นการคิดขึ้นเองของคณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม เพื่อใช้เป็นแนวระเบียบในการปฏิบัติของคนในชุมชนหนองไผ่ล้อม

3) มีการรับเงินฝาก และระดมทุนเงินฝาก เพื่อเป็นการสร้างแหล่งเงินทุนขึ้นในชุมชน ให้กับสมาชิกที่มีความเดือดร้อนได้กู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ไม่แพง และสร้างนิสัยออมให้กับสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อม

4) มีการนำดอกเบี้ยและผลกำไรมาจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม เพื่อความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า

- 1) ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ให้สมาชิกในชุมชนได้รู้จักการดำรงชีวิตที่มีพอเพียงกับตัวเอง
- 2) ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งพาตนเอง และนำมาใช้ในการบริหารกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม โดยไม่ต้องรอคอยการช่วยเหลือจากภาครัฐอีก โดยให้มีการจัดการบริหารเงิน 1 ล้านบาทกันเอง เพื่อประโยชน์กับสมาชิกทุกคนในชุมชนของตน
- 3) ได้รับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาปฏิบัติในการบริหารกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ทั้งในด้านการบริหารการจัดการต่าง ๆ โดยอาศัยความรู้ของคนในท้องถิ่นในการจัดการกันเอง
- 4) ก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งในชุมชนได้ คือ ชุมชนสามารถยืนหยัดอยู่ด้วยตนเองได้ไม่ต้องพึ่งพาการช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชนใด ๆ แล้ว

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

- 1) ความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนว่าจะต้องรักษารักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักคิดพึ่งตนเองให้มากขึ้น
- 2) ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยที่ไม่ไปกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง
- 3) ทำให้เกิดการยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อม

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า

ชุมชนหนองไผ่ล้อม เดิมประกอบอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย รับราชการทหาร มีจำนวนครัวเรือน 654 หลังคาเรือน สภาพชุมชนมีถนนคอนกรีตทั่วทั้งชุมชนและมีสาธารณูปโภคดี คือประชากรในชุมชนมีน้ำประปา ไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน และในปัจจุบันสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อม ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อมส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับภาคบังคับ โดยออกไปศึกษาทั้งในและนอกพื้นที่ ในด้านการกู้เงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ปัจจุบันนี้สภาพของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม มีการปล่อยกู้ 68 ราย เป็นเงิน 995,000 บาท

ในการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกผู้กู้ ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบันนี้ สมาชิกผู้กู้มีการส่งชำระคืนไม่ครบทุกราย ขาดส่ง 2 ราย มีการส่งชำระคืนประมาณ 98% ของจำนวนผู้กู้ สมาชิกที่กู้ไปส่วนมากมีการนำเงินไปประกอบอาชีพตามคำขอผู้กู้จริงประมาณ 60% ของจำนวนผู้กู้

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบว่า ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ได้มีเจ้าหน้าที่จากเทศบาล นครนครราชสีมา มาช่วยแนะนำในการจัดตั้งกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม และการจัดระเบียบของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมให้แก่สมาชิกในกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ได้ทราบและเข้าใจ

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบว่า การนำเงินกองทุนไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่เขียนไว้ในโครงการ และการส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยไม่ตรงตามกำหนดที่กองทุนระบุไว้

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ได้มีบุคคลากรจากเทศบาล และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชนหนองไผ่ล้อม ได้มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และนำไปจำหน่ายร่วมกับตำบลอื่น ๆ ภายในจังหวัด นครราชสีมา

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชนหนองไผ่ล้อม

4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนหนองไผ่ล้อมตามที่กองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมกำหนดพบว่าภายในชุมชนหนองไผ่ล้อม มีความสามัคคีกันอยู่ในระดับปานกลาง มีความซื่อสัตย์ในระดับปานกลาง และมีถ้อยแถลงของคนทำความดีมากมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ในชุมชนหนองไผ่ล้อมมีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนเท่าเดิมจากปีที่แล้ว ในชุมชนหนองไผ่ล้อมมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนามีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม เสียสละ และอดทน ในชุมชนหนองไผ่ล้อมสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนหนองไผ่ล้อมได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อม

4.4.2 สมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อมมีความสามัคคีปานกลาง จากการสังเกต เวลาในงานบุญ หรืองานศพ จะช่วยเหลือกันเฉพาะกลุ่ม การยกย่องคนทำความดีจะมีพอสมควร การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีปานกลางจากการสังเกตในงานบุญต่าง ๆ หรือในงานศพ ถ้าไม่บอกก็ไม่มาร่วม การตั้งกลุ่มต่าง ๆ ชาวบ้านจะร่วมมือกันดีเฉพาะช่วงเวลา การประชุมเสวนารับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี และมีผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรมและสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

กองทุนชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ตั้งอยู่ที่ 1369 ถนนเดชอุดม ซอย 13 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 ได้รับเงินงบประมาณ 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ 2545 และได้ดำเนินการตามกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 เพื่อประเมินสถานการณ์การดำเนินงานของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- 1.2 เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนหนองไผ่ล้อม และบทบาทของชุมชนหนองไผ่ล้อมที่มีต่อการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาทของชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- 1.3 เพื่อใช้ประกอบการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตในโครงการ “เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง”
- 1.4 เพื่อนำเสนอแนวคิดที่จะสามารถปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้บ้าง

2. วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุม : กรณีศึกษากองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 2.1 ขั้นที่ 1 ศึกษานโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการ
- 2.2 ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2.3 ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร. 1 – บร. 12 ซึ่งข้อมูลบางส่วนต้องทำการค้นคว้าเพิ่มเติมโดยความอนุเคราะห์จากกรมพัฒนาชุมชน และบุคคลรวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารทางวิชาการ
- 2.4 ขั้นที่ 4 ใช้ชีพชีพอโมเดลเป็นกรอบความคิดทฤษฎี ในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา และกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนตัวแปรในการประเมินโครงการ
- 2.5 ขั้นที่ 5 ประมวลตั้งเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการแล้วก็นำข้อมูลที่ได้ตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 บทที่ 4 และบทที่ 5

3. ผลการดำเนินการ

- 3.1 คณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ เพียงแต่มีคณะทำงานที่ทำงานจริงจึงมีเพียงบางส่วนเท่านั้น ซึ่งถ้าได้ความร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจังก็จะทำให้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 3.2 คณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ได้ดำเนินการบริหารจัดการตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อมอย่างเคร่งครัด และเป็นไปด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม
- 3.3 ในด้านของกลุ่มผู้กู้ ส่วนใหญ่กลุ่มผู้กู้เงินกองทุน นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพตามที่เสนอโครงการขอกู้ และสามารถชำระเงินกู้คืนได้ตามกำหนดทุกเดือน แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังค้างชำระและมีความล่าช้า แต่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ได้มีการบริหารจัดการที่ดีสามารถแก้ไขปัญหาให้ลุ่่วงไปได้ด้วยดี

4. อภิปรายผล

จากการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

4.1.1 การดำเนินงานของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม

โดยรวมพบว่า เป็นไปในลักษณะเชิงบวก กล่าวคือ แต่เดิมนั้น ชุมชนหนองไผ่ล้อมยังมีปัญหาในเรื่องการขาดการเข้าใจร่วมกันในเรื่องของระเบียบข้อบังคับของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม

ต่อมาได้มีการจัดอบรมให้ความรู้กับคณะกรรมการ และสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อมทำให้คณะกรรมการกองทุน และสมาชิก ตลอดจนกลุ่มผู้กู้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามระเบียบกองทุนชุมชนมากขึ้นเป็นลำดับ และเมื่อทุกฝ่ายปฏิบัติตามระเบียบกองทุน ก็ย่อมทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม มากขึ้น และการดำเนินงานก็เป็นไปด้วยความราบรื่นดี

4.1.2 การมีศักยภาพและบทบาทของชุมชนหนองไผ่ล้อม

ต่อการการบริหารจัดการกองทุน 1 ด้านบาท โดยรวมพบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนหนองไผ่ล้อม อยู่ในระดับดี ชุมชนหนองไผ่ล้อม เดิมประกอบอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย รับราชการทหาร มีจำนวนครัวเรือน 654 หลังคาเรือน สภาพชุมชนมีถนนคอนกรีตทั่วทั้งชุมชนและมีสาธารณูปโภคดี คือประชากรในชุมชนมีน้ำประปา ไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน และในปัจจุบันสมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อม ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อมส่วนมากจบโดยออกไปศึกษาในและนอกพื้นที่ ในด้านการกู้เงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ปัจจุบันนี้สภาพของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม มีการปล่อยกู้ 68 ราย เป็นเงิน 995,000 บาท โดยนำเงินมาดำเนินกิจการประกอบอาชีพดังนี้

- ค้าขาย   จำนวน 37 ราย
- การบริการ   จำนวน 25 ราย
- อื่น ๆ   จำนวน 6 ราย

ในการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกผู้กู้ ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบันนี้ สมาชิกผู้กู้มีการส่งชำระคืน ไม่ครบทุกราย ขาดส่ง 2 ราย มีการส่งชำระคืนประมาณ 98% ของจำนวนผู้กู้ สมาชิกที่กู้ไปส่วนมากมีการนำเงินไปประกอบอาชีพตามคำขอกู้จริงประมาณ 60% ของจำนวนผู้กู้

4.1.3 การศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตในโครงการ “เพิ่มประสิทธิภาพและ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” ทำให้ผู้วิจัย ได้เข้าไปศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ของคณะกรรมการกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ในการที่ได้เข้าไปทำการศึกษาชุมชนหนองไผ่ล้อม ทำให้ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นประ โยชน์ต่อผู้วิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการเขียนสารนิพนธ์เล่มนี้ และยังเป็นประสบการณ์ที่ดีต่อผู้วิจัย ทำให้มีความรู้ความ สามารถในการบริหารและการจัดการมากขึ้น

4.1.4 การนำแนวความคิด “จิตพิโมเดล” เข้ามาใช้ในระบบการบริหารจัดการ กองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อกองทุนและชุมชนโดยรวม ในด้านการวิเคราะห์ กำหนดตัวชี้วัด ตลอดจน ตัวแปรในการประเมิน โครงการ เพื่อนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาสรุป แล้ว นำเสนอต่อคณะกรรมการที่รับ ผิดชอบ โครงการนี้ เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อบก พร่องของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ต่อไป

4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก

เงินกองทุน 1 ล้านบาท ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการกันเอง ของคณะกรรมการ และประชาชนในชุมชนหนองไผ่ล้อม ใช้หลักการจัดการแบบการประเมินตนเอง และตรวจสอบกันเอง ของประชาชนในชุมชน เช่น การจัดประชาคม ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม และรับผิดชอบยิ่งขึ้น ส่ง เสริมให้ประชาชนรู้จักคิดพึ่งตนเองให้มากขึ้น

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ

สมาชิกกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม ยังมีผู้ที่กู้ยืมเงินนอกระบบอยู่ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ย ที่สูง อาจสืบเนื่องมาจากกระบวนการดำเนินการของกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมที่ค่อนข้างมีความ สลับซับซ้อน ทำให้ประชาชนในชุมชนหัน ไปพึ่งการกู้ยืมนอกระบบแทน และในบางรายก็มีการกู้ทั้ง นอกและในระบบ ทำให้ขาดสภาพคล่องในการชำระเงินคืนกับกองทุน ส่งผลให้กองทุนชุมชนหนอง ไผ่ล้อมเติบโตช้า

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการเข้าไปศึกษาชุมชนหนองไผ่ล้อม ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และศึกษาเอกสารเกี่ยวกับชุมชน พบว่า ชุมชนหนองไผ่ล้อม มีกลุ่มองค์กรเดิม อยู่ 3 กลุ่ม คือ กองทุนยา, กองทุน อสม. และกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม และเมื่อมีโครงการกองทุนเงินล้าน เข้ามาในชุมชนส่งเสริมให้มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของชุมชน โดยมีกลุ่มองค์กรเกิดขึ้นใหม่อีกองค์กรหนึ่ง คือ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ทำให้สมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น ในการเข้าไปสัมผัสกับชุมชนจะเห็นได้ว่ามีหน่วยงานจากทางราชการ เข้ามาฝึกอบรมให้กับสมาชิกชุมชนหนองไผ่ล้อมเป็นประจำ เพื่อทดลองทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกัน

4.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกในชุมชนหนองไผ่ล้อม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกัน คือมีการดำรงชีวิตทางด้านกายภาพเป็นลักษณะของชุมชนเมือง แต่ทางด้านจิตใจยังเป็นแบบคนในชนบทอยู่ และหลังจากที่มีเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามา ก็ทำให้สมาชิกในชุมชนต้องหันหน้าเข้าหากันมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีเกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งอาจวัดได้ดังนี้

4.4.1 สมาชิกผู้กู้สามารถนำเงิน ไปลงทุนทำให้เกิดราย ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความสามารถที่จะนำเงินนั้นมาชำระคืน ได้ ทำให้เงินสะสมในกองทุนเติบโตและมั่นคงยิ่งขึ้น ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4.4.2 ทำให้สมาชิกชุมชนหนองไผ่ล้อมมีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันกับสมาชิกภายในชุมชนและชุมชนอื่นๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกัน

4.4.3 ทำให้สมาชิกภายในชุมชนหนองไผ่ล้อม เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งนำมาสู่ความเป็นอยู่ที่ดี ก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง

4.5 ผลกระทบของโครงการที่มีต่อชุมชน

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามามีบทบาทต่อชุมชนทุกชุมชนมากน้อยต่างกันไป สำหรับชุมชนหนองไผ่ล้อมนับว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่างหลังจากที่มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองละ 1 ล้านบาทเข้ามา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

4.5.1 ผลโดยตรง (Immediate Resuly)

กองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อม มีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 114 ราย และมีสมาชิกผู้กู้จำนวน 68 ราย ได้ปล่อยเงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมให้กู้ไปแล้ว เป็นจำนวนเงิน 995,000 บาท มีผู้กู้เงินกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมที่ค้างส่ง เป็นจำนวน 2 ราย คิดเป็นเงิน 4,500 บาท เงินกองทุน 1 ล้านบาทได้ปล่อยกู้ทั้งหมด 5 ครั้ง ได้ดอกเบี้ย 20,000 บาท รวมกับเงินค่าสมัครหุ้นกองทุนชุมชนหนองไผ่ล้อมรวมเป็นเงิน 10,500 บาท ฉะนั้นยอดคงเหลือในบัญชี 270,695 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในชุมชน เพราะจากจำนวนเงินที่สมาชิกกู้ไป เมื่อเทียบกับเงินนอกระบบ ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยประชาชนในชุมชนหนองไผ่ล้อมได้มาก เงินก็จะหมุนเวียนอยู่ในชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

4.5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 1) มีการนำเงินกู้ที่ได้ ไปลงทุนเพิ่มเติมทำให้กิจการขยายตัว ทำให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- 2) ทำให้มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่คิดเกิดขึ้นในชุมชนหนองไผ่ล้อม เป็นที่พึ่งให้กับสมาชิกในชุมชนยามมีปัญหา ช่วยลดความเดือดร้อนให้กับประชาชนในชุมชนหนองไผ่ล้อมได้เป็นอย่างดี

4.5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Imdirect Impact)

- 1) ทำให้สมาชิกชุมชนหนองไผ่ล้อมมีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันกับสมาชิกภายในชุมชนและชุมชนอื่นๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกัน
- 2) ทำให้สมาชิกภายในชุมชนหนองไผ่ล้อม ที่เกษียณอายุการทำงานแล้ว มีกิจกรรมทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์และความภาคภูมิใจต่อตนเอง และรู้สึกว่าเป็นคนที่มีคุณค่าต่อสังคม
- 3) ทำให้สมาชิกภายในชุมชนหนองไผ่ล้อม มีการทำกิจกรรมร่วมกันมากยิ่งขึ้นมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งนำมาสู่ความเป็นอยู่ที่ดี ก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง

5. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ค. ในเมือง อ. เมือง จ. นครราชสีมา ทำให้ผู้วิจัยได้รับรู้และสังเกตเห็นการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนหนองไผ่ล้อม ซึ่งจากการประเมินผลในด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตเก็บไว้ในใจหลายอย่าง จึงขอให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 สิทธิในการรับเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนละ 1 ล้านบาทนั้น รัฐบาลมีเจตจำนงให้กับทุกหมู่บ้านและทุกชุมชนที่มีความพร้อม แต่การพิจารณาขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่กองทุน เช่น อบต. ข้าราชการ คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ประเมินเท่านั้น ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบขึ้น อาจเป็นชนวนสร้างความไม่พอใจได้ จึงควรจะให้ชาวบ้านจัดประชาคมตรวจสอบว่าตนเองมีความพร้อมหรือไม่ ซึ่งเป็นการประเมินตนเองตรวจสอบกันเองของชุมชน ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม และรับผิดชอบยิ่งขึ้น

5.2 โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นเหมือนโครงการที่ถูกบังคับให้รับไปดำเนินการ บางชุมชนอาจไม่มีความพร้อม ซึ่งจะเห็นได้จากเงินกองทุนในบางชุมชนมีเหลือเป็นจำนวนมาก ไม่มีคนกู้ อาจเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น ไม่มีความจำเป็น เป็นดิน แต่ในกฎระเบียบข้อบังคับคือ ต้องมีการปล่อยเงินให้หมด ซึ่งอาจจะถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ แต่สำหรับบางชุมชนก็มีความจำเป็นมาก เงินกองทุนหมดตั้งแต่ครั้งแรกที่ปล่อยให้กู้แล้ว ดังนั้นควรจะมีการเลือกพิจารณาให้เหมาะสม

5.3 ในบางหมู่บ้าน สมาชิกในชุมชนเป็นผู้มีการศึกษาน้อย ไม่มีความรู้ในด้านการจัดการ และการบัญชี จึงเป็นเรื่องยากในการจัดการบริหารกองทุน ทำให้มีความลำบากในการบริหารจัดการกองทุน ก่อให้เกิดการท้อแท้ ลาออกและเลิกไปได้ ดังนั้นควรที่จะจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้าไปช่วยในการบริหารจัดการกองทุนช่วย เลือกดูตามความเหมาะสม มากกว่าที่จะใช้บัณฑิตกองทุน เพราะอายุการจ้างงานมีน้อยเพียง 10 เดือน ทำให้คิดว่าเป็นภาระหน้าที่เพียงชั่วคราวจึงไม่ก่อให้เกิดการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบในการทำงาน อีกทั้งยังเพิ่มภาระหน้าที่ในการต้องไปเรียนอีกซึ่งเป็นการทำงานหลายด้าน ทำให้ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

5.4 จากการเข้าไปสัมผัสบรรยากาศในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน ทำให้ทราบถึงปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นไม่เพียงแต่เป็นงานที่ต้องรับผิดชอบในด้านเอกสารต่าง ๆ เท่านั้น แต่สิ่งที่ปัญหามากที่สุดก็คือ ก่อให้เกิดการหนักใจเป็นอย่างมาก ในแต่ละวันจะมีปัญหาตลอด ประชาชนในชุมชนหนองไผ่ล้อมต้องการหรือไม่พอใจอะไรก็จะมาโวยวายและโยนความรับผิดชอบให้กับคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด ภาระหน้าที่ทั้งหมดก็มาตกอยู่ที่คณะกรรมการ ซึ่งเปรียบเสมือนถึงขยะทำให้เกิดการท้อแท้ในการทำงาน จึงต้องการกำลังใจที่เป็นรูปธรรมบ้าง เพราะจากการสังเกตและสอบถามพบว่า ในกระบวนการดำเนินงานกองทุนนั้นไม่มีทุนในการดำเนินงานอะไร ส่วนใหญ่จะเป็นการใช้จ่ายเงินส่วนตัว ทำให้คนทำงานไม่มีกำลังใจ ดังนั้นจึงควรมีจัดสรรค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกองทุนและค่าตอบแทนของคณะกรรมการกองทุนที่เป็นรูปธรรมกว่านี้ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนทำงาน ส่งผลให้เกิดการสร้างสรรผลงานที่มีประสิทธิภาพด้วย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. นนทบุรี, 2544.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **ชุดวิชาสารนิพนธ์**. นนทบุรี, 2544.
- ชีวิตชุมชน**. ปีที่ 1 ฉบับที่ 11 (11มีนาคม – มิถุนายน), 2544. หน้า 5
- ประชาชาติธุรกิจ**. ปีที่ 26 ฉบับที่ 40 (17-19 มิถุนายน), 2545. หน้า 17-19.
- มติชนรายวัน**. ปีที่ 25 ฉบับที่ 8754 (26 กุมภาพันธ์), 2545. หน้า 18
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. **คู่มือนักเรียน**. นครราชสีมา, 2544.
- วารสารการศึกษาออกโรงเรียน**. นครราชสีมา. ปีที่ 1 (พฤษภาคม), 2545. หน้า 32
- ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. **รวมบทความทางการประเมิน**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ**. **คู่มือสำหรับประชาชน : เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพฯ ฯ : กुरुสภาลาดพร้าว, 2544.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา**. **ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา**. นนทบุรี, 2544.

